

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à casu LXXVI. usque ad Casum CII. inclus. Materiam de Beneficiis Ecclesiasticis, de Sacramentis in genere, & in specie de Baptismo, Confirmatione, Eucharistiâ, Pœnitentia & Indulgentiis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

Casus LXXVI. De naturâ, proprietate, & divisione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39838

E X

TRACTATU

D E

BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

C A S U S LXXVI.

In Tit. 5. lib. 3. Decret. de Prab. & Dig.

De naturâ, proprietate, & divisione Beneficiorum Ecclesiasticorum.

A Mon Juris Candidatus interrogatur 1. Quid sit Beneficium. 2. An debeat erigi auctoritate Episcopi. 3. An possit possideri, vel conferri à Laico. 4. Quid sit Beneficium majus, & minus. 5. Regulare, saculare, & quid in dubio. 6. An Regulares & in specie Premonstratenses capaces sint Beneficiorum Sacularium. 7. An revocabiles sine consensu Episcopi. 8. Quid sit Beneficium collativum, electivum, manuale, titolare; quid si in manuale quis instituat perpetuò. 9. Quid sociabilia, uniformia. 10. Quid Capellania. 11. Commenda. 12. Coadju-
toria.

A

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom III.

13. Vicaria. 14. Præstimonium, pensio.
15. Prabenda Canonessarum regularium, an simul
plures haberi possint, an sint materia simonia, ob-
ligentque ad Horas, an possideri possint à maritatâ,
vel corruptâ. Pro resolut.

I. QUÆR. I. Quid sit Beneficium Ecclesiasticum ?

R. Beneficium est jus perpetuum percipiendi redditus Ecclesiasticos ratione spiritualis officii, Ecclesiasticâ authoritate institutum, & persona Ecclesiastica ab Ecclesiasticâ collatum: itâ quodam rem omnes.

Dicitur 1mo, jus percipiendi redditus, per quod distinguitur à simplici Canonîâ, quæ solùm est jus, habendi sedem in Choro, & vocem in Capitulo; imò ex usu quarundam Ecclesiarum simplex Canonicus nequidem habet vocem in Capitulo, nisi residentiam expleverit, & juxta præscriptum Trid. Sess 22. c. 4. de refor. in majoribus Ordinibus constitutus sit; Canonîa tamen causat suo tempore jus ad fructus.

Dicitur 2^{dò}: jus perpetuum, quia de naturâ beneficii est, ut non conferatur ad certum tempus, sed perpetuò, & regulariter ad vitam beneficiati, in eoque beneficiatus intituletur, seu, ut practici vocant, investiatur, per textum in c. Sanctorum 2. dist. 70.

Dicitur 3. Ratione officii spiritualis; putâ, ratione obligationis recitandi horas Canonicas, deserviendi alicui Ecclesiæ, administrandi Sacramenta, celebrandi certas Missas &c.; quale officium est omninò spirituale, non tamen est beneficium, sed fundamentum & causa Beneficii Ecclesiastici; nam beneficium datur propter officium spirituale, c. fin. de rescrip. in 6. unde qui
prop-

propter officia secularia ab Ecclesiâ annuos redditus percipiunt, velut Advocati, Syndici, Medici, Musici, &c. propriè non habent beneficium &c.

Dicitur 4to Ecclesiasticâ auctoritatè institutum; 2.
 nam si aliquis sine approbatione Episcopi certas Missas, & anniversarium perpetuum fundet, hæc non erunt propriè beneficium, sed pia donatio, vel legatum, nec appellatione beneficii veniunt, quoties in jure, vel litteris Papalibus de beneficiis mentio fit. *Pirh. lib. 3. dec. tit. 5. & ibid. Reiff. n. 14.* unde ejusmodi donatio, vel donatio non sufficet ad titulum Ordinationis, nec ille qui fruitur ejusmodi fundatione, vi illius tenebitur ad Horas Canonicas, quia nondum est beneficiatus; potest tamen aliunde obligari ad Horas v. g. ob susceptos majores Ordines, vel Professionem religiosam. Ad hoc, ut aliqua fundatio Altaris vel Capellæ reputetur verum beneficium, sufficit institutio tacita Episcopi, quæ hoc ipso contingit, quòd Episcopus altare vel sacellum ab alio fundatum scienter consecret, aut alicui consentiente patrono ejusmodi Missas vel capellam conferat in titulum Ordinationis; e contra si tantùm det nudam facultatem Missas legendi in tali Altari vel sacello, nullatenus ea per hoc in beneficium Ecclesiasticum erecta censentur; cùm id etiam competat privatis oratoriis, in quibus sine licentiâ Episcopi celebrare non licet. *c. si quis etiam de consec. dist. 1. Pirh. Robert Konig. tit. 5. n. 20.*

Dicitur 5. Persona Ecclesiastica collatum; quia 3.
 persona Laica est incapax etiam ad horam possidere beneficium, utpote rem in se vel saltem ratione annexi sacri ministerii spiritualem, C.

cum adeò 17. & ibi gloss. de rescript. ex quo fit, ut collatio Laico facta etiam superveniente postmodum Clericatu non revalidetur. Garc. de benef. p. 1. c. 2. n. 28. requiritur itaque ante omne beneficium prævius clericatus, seu prima saltem tonsura, adeò ut sine eâ quis ad beneficium possidendum sit omninò inhabilis.

Dicitur 6tò à personâ Ecclesiasticâ, putà, Papâ, Episcopo vel alio Prælato collatum; Laici enim tametsi ex speciali juris privilegio capaces sint juris patronatûs, vi cujus præsentare possint aliquem ab Episcopo instituendum, ipsius tamen juris conferendi, vel instituendi omninò incapaces sunt per c. si quis 12. & seq. c. 3. de instit. Proinde si aliqua Capellania, seu onus legendi certas Missas aut anniversarium ita fundatum sit, ut hæres, vel alius Laicus sine institutione Ordinarii talem Capellaniam conferre possit, hoc ipso beneficium Ecclesiasticum non erit, nec in impetratione alterius beneficii (utî cæteroquin per c. 23. de prabend. & dig. in 6. requiritur) hujus mentio facienda est.

4. QUÆR. II. Quotuplex sit beneficium?

ꝛ. Beneficium variè dividitur; nam 1. Aliud dicitur majus; aliud minus; beneficium majus est, quod habet annexam dignitatem, personatum, vel officium; minus non habet simile quid annexum; dignitas est præcedentia cum jurisdictione, qualem habent Episcopi, inferiores Prælati, & Superiores locales Ordinum, qui plenam rerum Ecclesiasticarum Administrationem habent. Personatus est præcedentia sine jurisdictione, qualem habet Senior in Capitulo Cathedrali, vel alius, qui in Choro vel processione locum honoratiorem obtinet; Officium est

est administratio finè præcedentia & jurisdictione, qualem habent Sacristæ, Cantores, Theaurarii, & similes.

2dò. Dividitur beneficium in sæculare & regulare; *Sæculare* est, quod ex fundatione, donatione, aut præscriptione, solis sæcularibus Clericis, *Regulare*, quod solis Regularibus ex simili causâ conferri debet. *c. 5 c. 32. h. t. in 6.* ut autem beneficium sæculare per præscriptionem transeat in regulare, vel econtrâ, requiritur, ut quis tale beneficium per quadraginta annos bonâ fide possederit. *Garc. p. 7. de benef. c. 10. num. 35. Gonzales reg. 8. Cancel. glos. 7 num 36. Barb. jur. Eccl. l. 3. c. 4. num. 45. Leur. foro benef. p. 1. c. 2. n. 38.* in dubio, an beneficium sit regulare, vel sæculare, non statim præsumitur sæculare, ut vult *Sanch* & alii, sed regulariter status ultimus inspiciendus est, utrùm nempe vacaverit per obitum personæ regularis, vel sæcularis. *c. querelam 24. de elect. Garcias l. c. Pirhing. num. 120. Reiffenst. num. 24. Konig. sup. n. 5. Krimer l. 3. quest. 5. num. 163.* ubi dicunt, quòd beneficium, si fundatum sit in Monasterio, & de modo fundationis non constet, præsumi debeat regulare, & eâ intentione fundatum, ut per regulares eidem provideatur, imò *Less. de just. l. 2. c. 34. num. 6. Tamb. Bordon. Murga de benef. 6. quest. 2. num. 4. Konig. num 17. Schmier p. 2. c. 3. num. 34. Engel. privil. 45.* cum aliis docent contra *Gonzales* & *Pirhing. sup. num. 118.* Regulares de jure absque dispensatione Pontificiâ capaces esse beneficiorum sæcularium curatorum per clarum textum & Glos. in *c. Parochia & c. doctos 21. & seqq. causa 16. c. 1. Clem. 1. de elect.* idque speciatim de Canonicis Præmonstratensibus

docet *Zypaus lib. 3. consult. 1.* & clarè habent Ord. privilegia, olim concessa ab Urbano IV. & Clemente V. quæ in amplissimâ formâ novissimè confirmavit, & de novo in perpetuum ex integro concessit Bened. P.P. XIV. in constitutione quæ incipit, *Oneroso* data Romæ Anno 1750. Calendis Septemb. ut Canonici Regulares Ordinis Præmonstratensis, nunc & perpetuis futuris temporibus absq; ullâ oppositione & contradictione quascunq; parochiales Ecclesias etiam sæculares earumq; perpetuas Vicarias Clericis seu Presbyteris sæcularibus conferri solitas. . . absque dispensatione apostolicâ consequi, & quoad vixerint, retinere liberè & licitè possint & valeant; non obstantibus quibuscunq; indultis privilegiis etiam motu proprio & de plenitudine potestatis apostolicæ in contrarium, quomodolibet concessis. Idem declaravit Maximilianus Henricus Archi Episcopus Colonienfis 14. Martii 1670. in rescripto ad Abbates Steinfeld. & Knechtstedenf. & de Canonicis Regularibus generatim concedit *Gonz. gloss. 7. n. 55. Wiestner Penot. Pignat. conf. 44. num. 1 & 2.* ubi refert Declarationem Card. de Ann. 1602. Canones, qui in contrarium solent allegari, ad summum loquuntur de iis Monachis, qui solitariam, & eremiticam vitam ducunt, aut qui non ex commissione suorum Prælatorum, sed propriâ autoritate beneficia suscipiunt; an autem, & quomodo Religiosi è beneficiis sine consensu Episcopi revocari possint, præclarè discutit Petrus de Murga *q. 2. a. 1. num. 259.*

7. Si beneficium sit regulare, & Monasterio pleno jure incorporatum, seu unitum ad mensam, ita ut Monasterio redditus temporales sint incorporati, & ipse Abbas sit principalis Pastor, deserviens autem

tem

tem ejus Vicarius manualis, tunc ad nutum revocari poterit. *Pirhing. l. 3. t. 5. num. 218. Barbof. in Trid sess. 25. de reg. c. 11. Flores de Mena variar. qq. qu. 10. num. 10.* dicens sic fuisse decisum in Curiâ Rom. & à Congreg. Card.: & novissimè occasione Canonici de la Motte, professi Abbatia Leodiensis, à suo Prælato è pastoratu revocati, pro Præmonstratensibus contra Archiep. Colon. Josephum Clementem & Episcopos Germaniæ Romæ decisum fuit 2. Xbr. Ann. 1712. & 3. Febr. 1713. *Quòd liceat revocare absque Episcopi consensu, ipso tamen certiorato.* Si verò beneficium sit sæculare vel non plenè incorporatum, Religiosus per Superiores absque consensu Episcopi revocari non potest; quia Religiosus pleno jure transit in potestatem Episcopi, *DD. cit. excipe*, nisi speciale ad hoc habeant privilegium, quale habet ordo Præmonstratensis concessum ab Honorio III. Alex. IV. Nicol. IV. Joan. XXIII. Sixto IV. Jul. II. aliisque Pontificibus, vi cujus omnes suos religiosos ex quolibet beneficio, sive unito, sive non unito, ad libitum revocare potest, & qui, sive ob culpam suam, sive sine culpâ revocati, & ter moniti beneficia sua non dimittunt, ipso facto declarantur excommunicati per statuta *Ord. dist. 2. c. 23.*

3. Dividitur beneficium in *collativum*, quod scilicet per collationem Episcopi, vel alterius obtinetur, & *Electivum*, ad quod quis per viam electionis assumitur; veluti Episcopatus, Abbatia; & *patronatum*, quod ad præsentationem patroni conceditur.

4. Dividitur in *manuale*, & *titulare*; manuale vocatur, quod ad nutum dantis revocari

cari potest, qualia ferè sunt omnia beneficia regularia, in his enim constituitur Vicarius manualis, seu revocabilis, & principalis beneficii Rector est ipse Abbas; in dubio beneficia secularia censentur perpetua, regularia verò manualia, seu ad nutum revocabilia. *Tuschus, de Luca & plurimi*, quos citat, & sequitur *Reifensl. num. 46. Titulare est*, quod confertur in titulum perpetuum, & per se loquendo semel collatum tolli non potest. Si Episcopus in beneficium manuale aliquem perpetuò instituat, vel sub tali titulo ordinet, adhuc revocari poterit; quia actus Episcopi non debet præjudicare habenti potestatem revocandi, nisi hic consentiat. *Leuren. &c.*

9. §. Alia sunt beneficia *sociabilia*, alia *insociabilia*, seu incompatibilia; sociabilia vocantur, quorum officium ab uno eodèmq; præstari potest, veluti Canonatus & Decanatus, duo altaria diversa sacra habentia; hujusmodi sine dispensatione Papæ duo, vel plura simul haberi possunt, si ita necesse est ad honestam sustentationem, *Trid. Sess. 24. c. 17. de refor. insociabilia* sunt, quorum officium ab uno præstari non potest, velut omnia beneficia, quæ annexam habent curam animarum, dignitatem, personatum, officium &c. Item beneficia uniformia v. g. duo Canonatus sub eodem recto, aut si sint sub diversis tectis, seu Ecclesiis, sed singula residentiam requirant; qui duo, vel plura hujusmodi beneficia sine dispensatione Papæ retinere contendit, non tantum primo privatur ipso jure sed etiam secundum saltem post sententiam judicis amittit, & insuper ad S. Ordines, & quodvis beneficium inhabilis existit. *Trid. Sess. 7. c. 4. de*

de refor. ad hunc tamen effectum requiritur 1. Ut beneficium sit integrè obtentum, ita ut non tantùm habeatur possessio, sed & fructus percipi valeant, aliàs enim talis possessio inutilis foret, *c. si tibi 26. d. t. in 6.* 2. Requiritur, ut utrumque beneficium, vel dignitas sit perpetua; ex hoc enim capite Decanus potest sine dispensatione fieri Vicarius Episcopi; nam quamvis Decanatus & Vicariatus ambo sint Dignitas, quia tamen Vicariatus ad nutum revocari potest, est cum aliâ Dignitate, vel beneficio sociabilis.

6. Ad beneficia reducuntur Capellania, Com-
menda, præstimonium, Vicaria, Coadjutoria,
Pensio, Præbendæ Canoniarum &c.

Capellania est onus legendi ex fundatione certas Missas, cum jure recipiendi stipendium pro labore in sustentationem Capellani; si ejusmodi fundatio erecta est auctoritate Episcopi in titulum, dicitur Ecclesiastica, & habet rationem veri beneficii; si verò fundatores reservârunt sibi, vel suis hæredibus jus eligendi pro libitu Sacerdotem ad has Missas sine institutione Episcopi, dicitur Capellania laica, seu electiva, & non venit nomine beneficii; *Reiffenst. l. 3. t. 5. n. 72.*

Commenda est beneficii vacantis, ejusque ad-
ministrationis facta commendatio. Si fiat ad
tempus tantùm, beneficium dici non potest; hoc enim ex naturâ suâ est perpetuum; si ad vitam fiat commendatio, est verum beneficium, & titulus Canonicus. *Gloss. & DD. in c. nemo 15. de elect. in 6. Gonzales Gloss. 5. §. 8 Barb. c. 9. n. 22. Reiffenst. n. 79.* Commenda perpetua ideo inventa est, ut persona aliàs inhabilis (veluti existens in minori ætate, vel ha-

bens aliud beneficium incompatibile, aut sæcularis ratione Abbatix, vel Prioratus regularis) saltem sub Commendâ idem beneficium obtineat, ejusque fructus lucretur, hinc *Barbosa* Commendam perpetuam vocat palliatam, aut tacitam dispensationem ad obtinenda beneficia, alioquin respectu talium personarum prohibita, ideoque à solo Papâ concedi potest, eò quòd ille solus super hujusmodi inhabilitate dispensare possit. *Trid. Sess. 7. c. 4. de refor.* Commendam temporalem etiam Episcopus concedere potest, dummodo Parochia non ultra 6. menses commendetur. *c. nemo 15. de elect. in 6.*

12. *Coadjutoria* est facultas, seu concessum officium adjuvandi beneficiatum ex morbo, senio, vel aliter impotentem in regimine beneficii sui; alia est temporalis, quæ ad tempus v. g. quamdiu coadjutus vivit, vel quamdiu impedimentum durat, conceditur; hæc non habet rationem veri beneficii, & ab Episcopo, vel alio Prælato inferiore potestatem habente conferri potest cum proportionatâ assignatione fructuum &c. *alia est perpetua*, & cum spe successionis, quando coadjuto mortuo coadjutor in ejus beneficium, vel dignitatem succedit, quæ successionis species, tanquam involvens votum captandæ alienæ mortis in jure est detestabilis juxta *c. 1. & 2. de concessione præb.* ideoque à solo Papâ concedi potest; juxta aliquos est, juxta alios non est verum beneficium, quia beneficium manet penès coadjutum, nec penès duos esse potest; quidquid de hoc sit, certum est, Coadjutoriam sive temporalem, sive perpetuam sine simoniâ vendi non posse; quia continet officium spirituale; & perpetua inli-

insimul jus ad beneficium. Vid. dicta Cas. 66.
n. 17.

Vicaria dicitur à vices gerendo; si constituatur 13.
ad tempus, non est verum beneficium, nec cau-
sat obligationem orandi Horas, potestque possi-
deri à non consurato, ab impubere &c. si autho-
ritate Episcopi constituatur in perpetuum, habet
rationem veri beneficii, & quidem si annexam
habeat curam animarum, requirit Sacerdotium,
& eandem ætatem, quàm beneficia curata. *Val-*
lensis. Barb. c. 5. n. 9. Engel. l. 3. t. 5. n. 3. Pirhing
ibid. n. 15. In dubio, an beneficium aliquod sit
curatum, vel simplex, præsumitur simplex; quia
in dubiis quod minimum est, sequimur, nisi ali-
unde probetur oppositum.

Præstimonium est certum stipendium, quod 14.
clericis studentibus assignatur ex redditibus Eccle-
siasticis: Si ejusmodi stipendium detur in titu-
lum, & propter officium spirituale, v. g. ob re-
citandas Horas, veram habet rationem benefi-
cii; secus, si tantum ad tempus, & non ob offi-
cium spirituale detur, ac ita conciliantur AA.
quorum aliqui affirmant, alii negant esse verum
beneficium. *Engel, Schmalzgruber, n. 9. Reif-*
fenst. à num. 82.

Pensio est jus percipiendi certam portionem
ex alieno beneficio, quale jus sibi persæpe re-
servant, qui in alterius favorem resignant; ve-
rius est ejusmodi pensionem non esse verum be-
neficium; quia ex eâ præcisè non oritur obliga-
tio recitandi Horas Canonicas, nec pensio est
ipsum beneficium, sed ex eo constituitur; nec
est perpetua, cum extinguatur morte pensiona-
rii, beneficium verò morte beneficiati non ex-
tinguitur.

Pre-

15. *Præbende Canonessarum secularium* non sunt propriè beneficia; beneficium enim non potest possideri, nisi à clerico; si tamen Collegia ejusmodi sint erecta auctoritate Ecclesiasticâ, & præbendis annexum sit officium spirituale, uti plerumque fit, sunt materia simoniæ, ut definit S. Congregatio apud *La Croix l. 3. p. 1. num. 105. idem lib 4. n. 230.* dicit, plures ejusmodi præbendas sine dispensatione pontificiâ possideri posse, non tamen duo Collegia uni Abbatisse subesse, prohibente id Concilio Coloniensi sub Paulo III. ann. 1536. & hujusmodi Canonessas, etsi votum obedientiæ non emiserint, teneri obedire suæ Abbatisse in iis, quæ salutaria & justa sunt, decernit Honor. III. *in c. dilecta 12. de majorit. & obed* an verò indies obligentur ad chorum, & extrâ chorum sub mortali ad Horas, attendendum est ad mentem fundatorum, quæ videtur esse pro obligatione; videmus enim eas id studiosè observare, & à parentibus illud seriò inculcari; & ratione suæ præbendæ instar Canonicorum ex bonis Ecclesiasticis percipiunt fructus, sùntq; divino servitio & choro mancipatæ, ergo perinde ac Canonici tenentur horas canonicas in choro & privatim recitare; accedit, quòd pleraq; Canonessarum collegia ex primæva foundatione suâ fuerint Monasteria monialium S. Benedicti, ut testantur Concilia, Remense sub Eugenio III. & Aquisgranense *Can. 16.* ergo æquitas naturalis videtur exigere, ut quarum occupant bona & loca, earum impleant onera, inter quæ præcipuum est divini officii pensum, ita *Malderus Wigors, Van-Roi &c. contra Lessium*; at hæc non ita stringunt, quin sit probabile, has Canonessas extra chorum ad horas non obligari,
nam

nam neq; vera habent beneficia ut Canonici, neque succedunt in omnia onera monialium, imò nec omnes moniales extra chorum ad horas obligantur, ut ostendi *c. 72. n. 2.* neque satis constat de mente fundatorum aut Papæ, cujus auctoritate hæc bona monialium ad eas translata sunt, & proles honestè educatæ solent etiam ea studiosè observare, quæ à parentibus inculcantur tanquam valde decentia, & cum ex naturali gratitudine ad aliquas preces pro fundatoribus fundendas obligentur, & preces in Ecclesiâ receptissimæ sint Horæ Canonicæ, non est mirum has à piis parentibus multum filiabus recommendari, indè tamen non sequitur quotidiana, & mortalis ad ea obligatio extrà chorum. Finis intrinsecus, & principalis ejusmodi præbendarum est, ut puellæ nobiles honestiùs educentur, usque dum nubant; hinc occultè maritata videtur incapax ad has præbendas, earumque fructus; occultè corrupta autem, cum adhuc sit cælebs, expectetque honestum matrimonium, est capax, nec tenetur fructus perceptos restituere, quamvis statutum Collegii habeat, quòd debeant castè vivere; cum enim hoc sit pœnale, non obligat ante sententiam declaratoriam, neque cessat respectu corruptæ finis intrinsecus præbende sicut cessat respectu maritatæ.

La Croix. l. 6.

CASUS